

*Голові разової спеціалізованої
вченої ради PhD 13605
Хмельницького національного
університету,
д.е.н., професору Віктору
НИЖНИКУ
вул. Інститутська, 11,
м. Хмельницький, 29016*

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора,
професора кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницького національного університету
Васильківського Дмитра Миколайовича
на дисертаційну роботу Босої Інни Юріївни
**на тему: «Механізм інноваційного управління логістичними процесами
підприємства у дотриманні економічної безпеки»,**
подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного
університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 – Управління та адміністрування
за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Обрана тема дисертації Інни Босої є надзвичайно актуальною в умовах сучасних викликів, що постали перед промисловими підприємствами України. Повномасштабна війна, розрив усталених ланцюгів постачання, дефіцит ресурсів та інфраструктурні втрати суттєво ускладнили функціонування підприємств і підвищили ризики для їхньої економічної безпеки. За таких обставин логістична діяльність із суто операційної функції перетворюється на стратегічний чинник виживання та конкурентоспроможності підприємства.

Стрімка цифровізація економіки, поширення технологій штучного інтелекту, блокчейну та Інтернету речей висувають принципово нові вимоги до управління матеріальними й інформаційними потоками. Традиційні підходи, орієнтовані на стабільні умови господарювання, дедалі менше відповідають реаліям динамічного й ризикового середовища, що актуалізує потребу в розробці інноваційних механізмів управління логістичними процесами, спроможних забезпечувати стійкість підприємства до кризових явищ та підтримувати належний рівень його економічної безпеки.

Тема дисертації І. Ю. Босої безпосередньо пов'язана з науковими пріоритетами Хмельницького національного університету. Роботу виконано відповідно до тематики наукових досліджень університету в межах науково-дослідної теми «Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0122U001212), у рамках якої авторкою розроблено та апробовано механізм інноваційного управління логістичними процесами промислових підприємств у забезпеченні економічної безпеки їх розвитку й функціонування. Таким чином, робота логічно вписується у стратегічні напрями університетських досліджень і відображає сучасні пріоритети економічної політики держави.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційній роботі І. Ю. Босої, відзначаються високим ступенем обґрунтованості та достовірності. Вони ґрунтуються на системному теоретичному аналізі широкого кола наукових джерел вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань інноваційного управління логістичними процесами та забезпечення економічної безпеки підприємств. Авторка продемонструвала глибоке знання еволюції відповідних наукових концепцій

та критично проаналізувала сучасні підходи до управління логістикою в умовах цифровізації.

Обґрунтованість результатів забезпечується коректним застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: абстрактно-логічного, аналізу та синтезу, індукції й дедукції, порівняння та систематизації, анкетування й експертного оцінювання, економічного аналізу, моделювання, структурного аналізу та моніторингу. Кожен із методів виконує чітко визначену функцію в загальній логіці доказовості, а їх комплексне поєднання забезпечило багатоаспектність дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять чинне законодавство України, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти Рахункової палати, фінансово-господарська й логістична звітність машинобудівних підприємств Вінниччини, а також результати проведеного авторкою анкетування. Результати дослідження отримали апробацію на численних міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, у тому числі за кордоном, а також упроваджені у практичну діяльність промислових підприємств та органів влади, що додатково підтверджує достовірність отриманих результатів.

Отже, поєднання фундаментального теоретичного базису, ґрунтовної емпіричної перевірки, широкого спектра використаних методів та результативної апробації забезпечує високий рівень обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених у дисертації І. Ю. Босої.

Зміст дисертаційної роботи

Дисертація Інни Юріївни Босої складається з анотації, вступу, трьох змістовно насичених розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 321 сторінку, з яких основний текст охоплює 254 сторінки. Робота містить 44 таблиці, 55 рисунків, анотацію

на 10 сторінках, додатки на 20 сторінках та список використаних джерел із 210 найменувань. Такий обсяг і структура свідчать про комплексність підходу до досліджуваної проблематики.

Структура дисертації логічна та цілісна, узгоджується з метою й завданнями дослідження та дозволяє чітко простежити послідовність наукового пошуку. Робота написана в академічному стилі, широко ілюстрована таблицями, рисунками та схемами, що сприяє кращому розумінню результатів.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, окреслено зв'язок із науковими програмами, відображено особистий внесок здобувачки, а також подано дані щодо апробації результатів і публікацій.

У першому розділі – «Теоретичні аспекти інноваційного управління логістичними процесами підприємства» – здійснено аналіз наукових поглядів щодо інноваційного управління логістикою, досліджено зарубіжні й вітчизняні технології забезпечення економічної безпеки логістичних процесів та обґрунтовано концепцію інноваційного управління логістичною діяльністю підприємства.

Другий розділ – «Оцінка логістичних процесів підприємств машинобудування: стан та перспективи» – присвячено аналізу логістичної діяльності машинобудівних підприємств України та Вінниччини в умовах воєнних викликів, проведенню SWOT-аналізу, розрахунку інтегральних показників та розробленню системи оцінювання інноваційного управління логістикою за блоками інноваційності, логістичної та економічної ефективності й безпеки.

У третьому розділі – «Формування механізму інноваційного управління логістичними процесами підприємства у дотриманні економічної безпеки» – систематизовано складові елементи механізму, побудовано його структурологічну модель, розроблено комплексну програму впровадження та

сформовано систему моніторингу показників економічної безпеки. Узагальнені у висновках положення підтверджують логіку проведених досліджень та підкріплюються впровадженням результатів у діяльність промислових підприємств і органів влади.

Таким чином, зміст дисертації І. Ю. Босої відповідає високим науковим стандартам, повністю розкриває тему дослідження і демонструє високий рівень наукової зрілості здобувачки.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації І. Ю. Босої, сформульовані самостійно та становлять вагомий особистий внесок у розвиток науки про менеджмент, зокрема у сфері інноваційного управління логістичними процесами підприємства у дотриманні економічної безпеки. Найважливішими науковими результатами, отриманими здобувачкою, є такі:

Вперше розроблено структурологічну модель механізму інноваційного управління логістичними процесами у дотриманні економічної безпеки, що інтегрує організаційно-методологічну, функціональну, реалізаційну та моніторингову складові й об'єднує мету, завдання, принципи, методи, важелі та інструменти, дозволяючи системно управляти матеріальними й інформаційними потоками задля підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Удосконалено категорійно-понятійний апарат управління інноваціями та логістичними процесами, який, на відміну від наявних підходів, трактує їх як комплекс досягнення цілей за мінімізації потоків руху матеріальних та інформаційних ресурсів з максимізацією синергетичних і безпекових результатів.

Удосконалено систематизацію сучасних зарубіжних і вітчизняних технологій забезпечення економічної безпеки логістичних процесів за видами,

функціями та операціями з виокремленням базових технологій на основі блокчейн-алгоритмів захищеного обміну даними.

Удосконалено науково-методичний підхід до формування структурної моделі концепції інноваційного управління логістикою, що передбачає її розвиток на засадах інвестування в цифрові технології, застосування штучного інтелекту та автоматизації взаємодії між виробником, постачальниками і складами.

Удосконалено комплексну програму запровадження механізму, яка, на відміну від існуючих, дозволяє відстежувати індекс логістичної безпеки, рівень логістичної надійності та інтегральну ефективність заходів і ранжувати підприємства за рівнем готовності до впровадження.

Дістали подальшого розвитку підходи до застосування інноваційних технологій (Інтернету речей, блокчейну, штучного інтелекту) у забезпеченні економічної безпеки логістичних процесів та підвищенні стійкості ланцюгів постачання в кризових і воєнних умовах.

Дістали подальшого розвитку систематизація факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища за сферами логістичної діяльності, що дає змогу ідентифікувати домінуючі чинники та сформулювати стратегію безпекового супроводу інноваційно-логістичного менеджменту.

Дістали подальшого розвитку система показників оцінювання логістичної діяльності за чотирма блоками (інноваційності логістики, логістичної та економічної ефективності, безпеки), яка дозволяє комплексно діагностувати загрози й ризики функціонування підприємства.

Дістали подальшого розвитку науково-методичні підходи до моніторингу показників економічної безпеки за п'ятьма групами показників, що підвищує прозорість, доступність і результативність прийняття управлінських рішень.

Таким чином, наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження І. Ю. Босої підтверджує його актуальність, теоретичну глибину та практичну значущість.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Результати дисертаційної роботи І. Ю. Босої мають вагомe теоретичне та прикладне значення. Теоретичні положення доведено до рівня конкретних методичних підходів і науково обґрунтованих рекомендацій, які можуть бути використані для підвищення ефективності управління логістичними процесами підприємств із дотриманням належного рівня їхньої економічної безпеки.

Практична цінність результатів полягає у можливості їх застосування в управлінській діяльності промислових підприємств. Зокрема, запропонована структурологічна модель механізму, комплексна програма його впровадження та система моніторингу показників економічної безпеки можуть слугувати інструментом оптимізації управлінських рішень у сфері логістики, підвищення стійкості ланцюгів постачання та адаптації підприємств до кризових умов.

Практична значущість дослідження підтверджується впровадженням його результатів у діяльність низки організацій, зокрема: департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 05.1–577 від 23.09.2025), ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (№ 86 від 20.03.2026), ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» (№ 114 від 13.10.2025), ПрАТ «Барський машинобудівний завод», ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод», ПрАТ «Бершадський машинобудівний завод» та ТОВ «ГРІН КУЛ» (№ 258/1 від 23.12.2025).

Крім того, положення дисертаційної роботи інтегровані в освітній процес Хмельницького національного університету (довідка № 122/27 від 06.04.2026) під час викладання навчальних дисциплін «Міжнародна логістика», «Основи логістики», «Міжнародний логістичний менеджмент», «Менеджмент», «Економічна дипломатія і економічна безпека», а також Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ (№ 01-31/856 від 08.09.2025). Таким чином, дисертація має важливе значення як для розвитку

наукових досліджень, так і для практичної управлінської діяльності промислових підприємств.

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

За результатами дисертаційного дослідження І. Ю. Босої опубліковано 17 наукових праць загальним обсягом 6,87 друк. арк., з яких особисто авторці належить 5,12 друк. арк. Із них 1 стаття надрукована у періодичному виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, 4 статті – у фахових наукових виданнях України, а також 11 публікацій – за матеріалами міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, у тому числі за кордоном (м. Познань, Польща, 2025 р.).

Зміст опублікованих праць охоплює ключові теоретичні положення, методичні розробки, емпіричні результати та практичні рекомендації дисертації. Кількість, структура та зміст опублікованих матеріалів свідчать про достатню повноту викладення результатів дослідження, що відповідає чинним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, та підтверджують наукову самостійність здобувачки.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертаційної роботи І. Ю. Босої, а також опублікованих за темою дослідження наукових праць свідчить про дотримання авторкою принципів академічної доброчесності. Дисертація не містить ознак плагіату чи інших форм порушення етичних норм наукової діяльності.

У роботі належним чином оформлено посилання на використані джерела при запозиченні ідей, тверджень, наукових підходів та фактологічних матеріалів. Використання літературних джерел, аналітичної інформації, законодавчої бази та статистичних даних здійснено з дотриманням вимог чинного законодавства України про авторське право і суміжні права. У тих

випадках, коли результати дослідження опубліковано у співавторстві, у тексті дисертації використано лише ті положення, які є безпосереднім результатом особистої наукової праці здобувачки.

Таким чином, дисертаційна робота І. Ю. Босої повністю відповідає вимогам академічної доброчесності та етичним стандартам проведення наукових досліджень.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні, а також їхнє практичне значення свідчать про актуальність і вагомість проведеної роботи. Водночас до окремих положень дисертації можна висловити низку дискусійних міркувань, що потребують уточнення або додаткового пояснення:

1. У дисертаційній роботі простежується недостатньо чітке термінологічне розмежування понять «механізм», «модель» та «програма», які подекуди вживаються як взаємозамінні, що певною мірою ускладнює сприйняття архітектури авторських розробок. Доцільним вбачається запровадження виразнішої ієрархічної субординації зазначених категорій із визначенням того, що виступає методологічним базисом (модель), що – інструментарієм реалізації (механізм), а що – дорожньою картою практичного впровадження (програма). Уточнення логічного взаємозв'язку між цими категоріями дозволило б чіткіше окреслити структуру запропонованих рішень.

2. З огляду на інноваційний та безпековий вектори розвитку логістики додаткової уваги заслуговувала б концепція «зеленої логістики» (green logistics), яка нині є одним із визначальних напрямів інтеграції українських підприємств до європейського економічного простору та забезпечення сталості логістичних процесів. Врахування екологічної складової посилює б комплексність запропонованого механізму.

3. Глибшого обґрунтування потребує врахування галузевої специфіки в запропонованих розробках. Попри те, що об'єктом апробації

обрано машинобудівні підприємства, у тексті бракує порівняльного аналізу, який підкреслював би особливості логістики цієї галузі порівняно з іншими секторами економіки. Виокремлення специфічних рис машинобудування дозволило б точніше ідентифікувати прикладну цінність авторського механізму та аргументувати його ефективність саме для цього технологічно складного сектору промисловості.

4. Обґрунтовуючи доцільність впровадження ресурсомістких рішень (ERP-систем, GPS-моніторингу тощо), авторка не наводить розрахунків строку їх окупності та показників економічної ефективності інвестицій (ROI) (с. 214–250). Це дещо послаблює аргументацію тези про економічну доцільність таких капіталовкладень з позицій фінансового менеджменту; доповнення роботи відповідними розрахунками посилює її прикладну переконливість.

5. У роботі доцільно було б посилити сценарне моделювання реалізації запропонованого механізму за різних рівнів логістичних ризиків, зокрема в умовах воєнних і постконфліктних викликів. Розроблення кількох сценаріїв – песимістичного, базового та оптимістичного – дозволило б повніше оцінити стійкість механізму та межі його ефективного застосування за різних станів зовнішнього середовища.

Викладені зауваження не зменшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, сутність і доведеність положень наукової новизни.

Загальний висновок

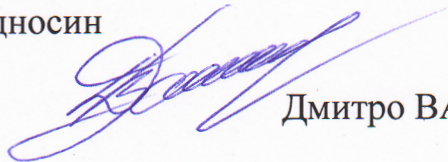
Дисертаційна робота Босої Інни Юріївни на тему «Механізм інноваційного управління логістичними процесами підприємства у дотриманні економічної безпеки» є завершеним результатом самостійного наукового дослідження, у якому авторкою отримано низку нових теоретично й методично обґрунтованих результатів. У роботі запропоновано

структурологічну модель механізму, авторські визначення, комплексну програму впровадження та систему моніторингу, які суттєво доповнюють і розвивають наукові засади управління логістичними процесами підприємства у дотриманні економічної безпеки.

Проведений аналіз змісту, структури, наукової новизни, ступеня обґрунтованості результатів, а також відповідності оформлення дисертації встановлює, що дана робота повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами). За результатами розгляду можна стверджувати, що її авторка – Боса Інна Юріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та адміністрування за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Рецензент:

д.е.н., професор, професор кафедри
міжнародних економічних відносин
Хмельницького
національного університету

Дмитро ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ

Підпис професора Дмитра ВАСИЛЬКІВСЬКОГО

ЗАСВІДЧУЮ

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного університету

Олег СИНЮК